

УДК 327.56:321.011-047.645

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-21-20>

Олександр Красв

ORCID: 0000-0003-4998-8614

Марія Мовчан

ORCID: 0009-0005-2451-1360

ДИЛЕМА ОБМЕЖЕНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ ЯК ВИКЛИК МІЖНАРОДНОМУ РЕГУЛЮВАННЮ ЗАМОРОЖЕНИХ КОНФЛІКТІВ

Статтю присвячено дослідженню феномену обмеженого суверенітету як ключового виклику в урегулюванні заморожених конфліктів на пострадянському просторі. Автори аналізують поняття суверенітету крізь призму міжнародного права та теорій міжнародних відносин, наголошуючи на відмінності між формальною владою та ефективним контролем, що зумовлює існування «зон обмеженої державності». Особливу увагу приділено грузинському кейсу, де міжнародна медіація, зокрема через угоди 1992 та 1994 рр., інституціоналізувала політичне неврегулювання й закріпила патерн патової ситуації.

У статті показано, як миротворчі втручання попри намір стабілізації створюють умови для збереження конфлікту, надаючи сторонам ресурси та легітимність, водночас посилюючи залежність від зовнішніх акторів. Аналізуються рішення ООН, ЄС та СНД, які, фактично легітимізуючи російську військову присутність, сприяли закріпленню «сірих зон» на території Грузії. Автори підкреслюють суперечливу роль ЄС та США, які декларували підтримку суверенітету Грузії, але на практиці демонстрували поступки Москві задля уникнення конфронтації. Особливу увагу приділено «Плану Медведєва – Саркозі» 2008 р., що припинив гарячу фазу війни, але не був ратифікований і залишив конфлікт юридично неврегульованим.

Зроблено висновок, що відсутність дієвих механізмів контролю за виконанням домовленостей, розбіжності між позиціями міжнародних інституцій та толерування участі держави-патрона у миротворчих процесах створюють умови для стійкого обмеження суверенітету. Це ставить під сумнів ефективність сучасної архітектури міжнародної безпеки в урегулюванні заморожених конфліктів та вимагає вироблення нових підходів до забезпечення територіальної цілісності держав.

Ключові слова: заморожені конфлікти, суверенітет, міжнародне врегулювання конфліктів, Європейський Союз, міжнародні організації.

Вступ. Суверенітет – це принцип верховенства та беззаперечності державної влади, наділення її виключною юрисдикцією над своєю територією поза межами втручання зовнішнього актора [1]. Він передбачає «формальну організацію політичної влади та здатність її органів контролювати територію в межах власного політичного утворення» [2, с. 4]. Таке поняття тісно пов'язане з двома важливими аспектами: владою (authority) та ефективним контролем (effective control), причому перше може існувати окремо від другого у разі, коли вона ґрунтується на добровільній згоді тих, ким управляє, а поєднання цих двох аспектів, своєю чергою, характеризується таким явищем, як державність (statehood) [3].

Стаття 2(4) Першого розділу Статуту ООН закликає усіх членів Організації Об'єднаних Націй «поважати суверенітет, територіальну цілісність та політичну незалежність інших держав» [4], що підкріплюється також статтею 2(7) про невтручання організації до справ сфери внутрішньої компетенції держави [5]. Однак у міжнародних відносинах можуть виникати такі умови, коли внутрішній суверенітет суттєво обмежується, а влада суверенної держави

не здатна повною мірою забезпечувати реалізацію політичних рішень та застосування примусу, що призводить до формування так званих зон обмеженої державності (areas of limited statehood) [3]. Питання обмеженого державного суверенітету в міжнародно-правовому регулюванні конфлікту дає змогу зрозуміти, яким чином процес медіації конфлікту і, як наслідок, інституційні механізми, застосовані для спроб його вирішення, сприяють утраті національним урядом його суверенного права на захист територіальної цілісності та закріплюють зони обмеженої державності.

Демонстративним кейсом, який ілюструє логіку такої динаміки, є заморожений конфлікт у Грузії, який триває понад тридцять років, а його гарячі фази та російсько-грузинська війна 2008 р. вважаються однією з найбільш кровопролитних сторінок пострадянської історії. Зусилля третіх акторів та інституції міжнародної архітектури миру так і не сприяли врегулюванню конфлікту, а радше призвели до ситуації, яку дослідники називають патерном патової ситуації (stalemate pattern), в основі якого лежить формалізоване політичне неврегулювання (formalised political unsettlement), де гаряча фаза конфлікту завершена без вирішення радикальних розбіжностей між його сторонами, які попри все залишаються залученими до мережі політичних, правових та економічних взаємозалежностей. У такому патерні важливими структурними чинниками є миротворчі втручання, що можуть продукувати такі цінні для сторін ресурси, як час для реорганізації, матеріальна підтримка, міжнародне визнання, легітимність на світовій арені тощо, тоді як залежність від допомоги зовнішніх акторів та мирні угоди, які активно ними підтримуються, зумовлюють формування стійкої моделі глухого кута [6]. І як тільки в таких умовах закріплюється формалізоване політичне неврегулювання (formalised political unsettlement), воно стає стійким, а подальші мирні інтервенції зовнішніх акторів не можуть просунути процес далі стабілізації [6, с. 500], досягнутої такою собі «угодою про незгоду», за якою створені політичні та правові інституції радше відображають домовленість сторін щодо політико-правових механізмів керування конфліктом, а не шляхи його вирішення [7]. Таким чином, мирні угоди в такій ситуації інституціоналізують простір для подальшого співіснування та переговорних процесів із характерною для заморожених конфліктів маятниковою динамікою.

Від початку протистояння у Грузії і до сьогодні ні самим сторонам конфлікту, ні зовнішнім акторам, які брали участь у його медіації, так і не вдалося сприяти примиренню, а близько 20% [8] грузинської території і досі залишається під окупацією Москви. Припиненням вогню у грузино-осетинській війні 1991–1992 рр. вважається підписання Б. Єльциним та Е. Шеварднадзе Сочинської угоди від 24 червня 1992 р., яка передбачала, окрім виведення військових, створення Змішаної контрольної комісії (далі – ЗКК) із повноваженнями контролю за виконанням процесу припинення вогню. У підпорядкування ЗКК Сочинською угодою визначалися групи військових спостерігачів та Змішані сили з підтримки миру [9].

Що ж до Абхазії, то цей етап ескалації закінчився підписанням «Угоди про припинення вогню та роз'єднання сил» 14 травня 1994 р. в Москві, а 12-кілометрова зона безпеки з обох боків річки Інгури, визначена Угодою, почала контролюватися Колективними миротворчими силами з підтримки миру СНД, які тим не менше склалися винятково з російських військових. Окрім того, сторони також погодилися, що разом із російськими миротворцями на території будуть присутні спостерігачі [10]. За словами чинного на той момент Генерального секретаря ООН, про таку домовленість керівництву Організації Об'єднаних Націй стало відомо лише постфактум після підписання Угоди, що свідчить про її фактичне виключення з переговорного процесу, однак згодом Рада Безпеки ООН одноголосно схвалила присутність російських миротворців та розширила чисельність Місії спостерігачів Організації Об'єднаних Націй у Грузії, створеної ще під час другого туру переговорів у 1993 р., до 136 військових [11]. Тим не менше присутність російських військових як миротворців та фактичний контроль держави-патрона над маріонетковими утвореннями сприяли зростанню політичної напруги та подальшій ескалації.

Від самого початку переговорних процесів участь Росії (яка мала очевидні інтереси щодо конфліктних територій) як очільника миротворчих сил у Грузії була свідомо толерована міжнародними акторами. Резолюція № 937 Ради Безпеки ООН від 21 липня 1994 р. фактично легітимізувала нову роль РФ на «ближньому зарубіжжі» – територіях пострадянських республік, які Москва традиційно вважає об'єктом свого контролю. Цією Резолюцією Рада Безпеки ООН визнала мандат Співдружності Незалежних Держав як організації – надавача миротворчих сил, розгорнутих на території Грузії, та запевнила у готовності Російської Федерації інформувати членів Ради Безпеки ООН про їхню діяльність. Окрім того, цією ж Резолюцією європейська спільнота високо оцінила «зусилля членів СНД, спрямованих на підтримку зупинення вогню в Абхазії, Республіці Грузія і сприяння поверненню біженців та переміщених осіб у свої будинки...[та] зроблений Російською Федерацією внесок... у миротворчі сили у відповідь на прохання сторін...» [12].

І хоча такі впливові держави, як, наприклад, Франція, вбачали новаторство у поєднанні мандату ООН із регіональними миротворчими силами, непостійні на той момент члени Ради Безпеки ООН Пакистан та Нова Зеландія висловлювали своє занепокоєння щодо домінуючої участі в миротворчих місії держави з очевидними експансіоністськими інтересами у регіоні, наголошуючи на тенденції надавати країнам, що знаходяться найближче до зони конфлікту, роль миротворців тоді, як вони мають там прямі інтереси, та тому, що наявне тоді «де-факто припинення вогню не було надійною основою для миротворчої операції такого типу» [13].

Співдружність Незалежних Держав скоріше була інструментом зовнішньої експансіоністської політики Російської Федерації, тому її статус нейтральної регіональної сили в контексті миротворчих місій у Грузії став досить суперечливою практикою. Декілька членів «групи друзів Грузії» (групи держав, що вперше об'єдналися для підтримки мирного процесу в 1993 р. і склалися із Франції, США, Великої Британії, Німеччини та Росії, однак часто критикувалася за участь останньої; оновлений склад групи діяв із 2005 до 2008р., а нова група друзів Грузії в рамках ОБСЄ була створена в 2014 р. [14]), які взяли участь у процесі написання Резолюції, після дискусій на її обговоренні не висловили жодних заперечень. Постійна представниця США в ООН із 1993 по 1997 р. М. Олбрайт зазначила, що це буквально розчистило експансивний шлях Росії до Грузії та сприяло «ліцензувати сфери впливу великих держав» [15].

Своєю чергою, Сполучені Штати послідовно висловлювали підтримку Тбілісі, але водночас демонстрували поступливість щодо російських інтересів на Кавказі та наполягали на необхідності дипломатичних заходів вирішення конфлікту. У жовтні 2006 р. на тлі ядерної кризи з випробуваннями Північної Кореї Вашингтон приєднався до Москви у резолюції Радбезу ООН, яка підтримала миротворчі зусилля РФ, визнала їхню важливу роль та відзначила «із задоволенням» [16] відновлення спільного патрулювання миротворців СНД та Місії ООН. Це викликало занепокоєння Грузії та поставило під сумнів її очікування щодо західного союзника [17, с. 181].

Тим не менше до російсько-грузинської війни 2008 р. зусилля міжнародних акторів, особливо Європейського Союзу, у питанні вирішення конфлікту та налагодження зв'язків між Тбілісі та сепаратистськими регіонами здавалися перспективними та породжували сподівання на успіх, про що свідчить висновок засідання Європейської Ради в Кельні 1999 р. з оптимістичною заявою про пошук «тривалих рішень для затяжних конфліктів» [18]. ЄС довгий час був чи не найбільшим іноземним донором для Південної Осетії та Абхазії, виділивши 28 млн євро у період із 1997 по 2006 р. на проекти відновлення та інфраструктурного розвитку, і в той же період була надана гуманітарна допомога на понад 100 млн євро через Генеральний директорат Європейської Комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕЧНО) [19, с. 20]. У межах Плану дій Європейської політики сусідства, який у 2006 р. затвердила Рада співпраці ЄС – Грузія, «сприяння мирному вирішенню внутрішніх конфліктів» [20, с. 10] визначалося пріоритетом, заснованим на повазі до суверенітету та територіальної цілісності Грузії. Європейська Комісія неодноразово зазначала про необхідність підвищення ефективності механізмів переговорів у межах Південно-Осетинського

та Абхазького конфліктів [21, с. 172], однак зрештою міжнародна увага до конфлікту у Грузії поступово згасла, і він став не просто замороженим, а фактично забутим [17].

Повторна ескалація у серпні 2008 р. знову спрямувала фокус світової спільноти на Південний Кавказ та повернула конфлікт до порядку денного гравців великої шахівниці. Спільною заявою «Групи друзів Грузії», військове вторгнення РФ у 2008 р. було визначено порушенням міжнародного права [22]. Формалізоване політичне неврегулювання (formalised political unsettlement) замороженого конфлікту в Грузії було закріплене «Планом Медведєва – Саркозі» – документом, на який посилається Росія в аргументації своєї присутності в регіоні, а Грузія – у питаннях виведення російських військ з окупованих територій. План був узгоджений 12 серпня на зустрічі лідерів Російської Федерації та Французької Республіки.

Шість пунктів, запропонованих політиками, полягали у зобов'язанні сторін виконати такі положення: «1) не застосовувати силу; 2) остаточно припинити бойові дії; 3) забезпечити вільний доступ до гуманітарної допомоги; 4) грузинські збройні сили будуть змушені відступити до своїх звичних місць дислокації; 5) російські війська будуть змушені відступити на лінії, встановлені до початку бойових дій. До запровадження міжнародного механізму російські миротворчі сили запровадять додаткові заходи безпеки; 6) початок міжнародних домовленостей щодо безпеки та стабільності в Абхазії та Південній Осетії» [23].

Н. Саркозі у листі до М. Саакашвілі назвав п'ятий пункт договору додатковими заходами безпеки, які мали здійснювати російські миротворчі сили, та попросив президента Грузії підтвердити свою на це згоду, аргументуючи це запевненнями російського президента про «виведення російських сил відповідно до укладеної угоди» [24].

Цікаво й те, що не існує жодного аркушу з угодою, де стояли би підписи і Саакашвілі, і Медведєва: екземпляр французькою, підписаний президентом РФ та Саркозі у статусі «свідка» (тоді як підписи представників Абхазії та Південної Осетії були вже додані згодом), та окремий документ із підписом Саакашвілі та Саркозі [25]. І хоча підписання плану і вважається моментом закінчення Російсько-Грузинської війни, цей документ так і не пройшов ратифікації вищим законодавчим органом влади, а отже, так і не набрав сили міжнародного договору. Це критично важливий момент, адже без відповідної ратифікації він не має обов'язкової юридичної сили і залишається лише політичним рішенням. Таким чином, військові дії закінчилися, однак юридично війна так і не була припинена, залишившись замороженим конфліктом.

Європейська спільнота підтримала зусилля сторін до примирення та, зокрема, виконання «Плану Медведєва – Саркозі», однак відповідний проєкт резолюції Ради Безпеки ООН, яку підготували представники Франції на засіданні, № 5961, не був ухвалений через нібито її невідповідність пунктам самого плану та його переосмислення у «пропагандистських цілях» [26], хоча фактично влада Кремля не могла підтримати резолюцію, яка визнавала суверенітет Грузії, адже це було б актом прийняття територіальної цілісності держави, що прямо суперечило б визнанню незалежності Абхазії та Південної Осетії [27, с. 8], захист населення яких став основним приводом для російської агресії.

Окрім того, важливим аспектом у спробі легітимації Кремлем своєї експансивної політики є апеляція до шостого пункту «Плану Медведєва – Саркозі», який у російськомовному варіанті відрізняється лише одним прислівником від його французькомовної та англomовної версій. Тогочасний міністр закордонних і європейських справ Франції Бернар Кушнер повідомив, що в перекладеній версії Москви йшлося про безпеку «для» Південної Осетії та Абхазії, тоді як в інших примірниках використовувалося формулювання про безпеку «в (фр. en; англ. in)» цих регіонах [28]. Як наслідок, це призвело до невизначеності інтерпретації положення та статусу самих територіальних одиниць, адже у випадку з російською версією це створює лазівку до інтервенції під виглядом безпекових гарантій для Абхазії та Південної Осетії як інших рівних Грузії міжнародних акторів, які схвалюють інтервенцію як заходи безпеки.

Це, а також визнання незалежності самопроголошених республік Москвою є інструментом виправдання російської інтервенції, яка, власне, забезпечила ефективний контроль над Цхінвалі та Сухумі. Напередодні вторгнення РФ влада самопроголошених республік неодноразово просила у держави-патрона допомоги та захисту, що дало Кремлю *casus belli* як дій, ужитих нібито для «захисту громадян», підкріплених російською паспортизацією населення невизнаних регіонів, однак така спроба легітимації воєнної інтервенції є неправомірною, адже Абхазія та Південна Осетія визнаються суверенною територією Грузії.

Незважаючи на те що міжнародні інституції засудили російську агресію, їхня обережна позиція арбітра, активна підтримка невідв'язного Тбілісі «Плану Медведєва – Саркозі» та безпосередня участь у його написанні французького президента, а за сумісництвом і Голови Європейської Ради (станом на липень-грудень 2008 р.), стали лицемірним підігруванням експансивним інтересам Москви. Таким чином, європейська позиція та заклики щодо поваги суверенітету Грузії утворюють логічний конфлікт із її реальними зусиллями щодо врегулювання конфлікту.

Незважаючи на те що актори світової арени у своїй риториці активно виступали на підтримку суверенітету Грузії, деякі висловлювання учасників міжнародної архітектури безпеки скоріше вказують на спроби маневрування між формальною згодою з принципами міжнародних відносин та реальними поступками на перевагу Росії з намірами уникнути серйозної конфронтації навіть на політичному рівні. Наприклад, чинний на той час президент США Джордж Вокер Буш в інтерв'ю для NBC наголосив на тому, що насильство є неприпустимим, додав необхідність повернення до статусу-кво на момент 6 серпня, однак також висловив занепокоєність щодо непропорційної реакції Росії та засудив «бомбардування поза межами Південної Осетії» [29]. Такий прояв політичного дискурсу вказує на те, що навіть якщо офіційні наративи всіляко підтримували суверенітет та територіальну цілісність Грузії, такі заяви фактично підтверджували ефективний контроль Москви над окупованими територіями Грузії.

У 2008 р. Тбілісі був змушений підписати невідв'язний їй документ щодо зупинки бойових дій ціною поступок із довготривалою шкодою для держави [30]. Сам М. Саакашвілі в інтерв'ю для «Institute for War and Peace Reporting» зазначив, що попереджав західних акторів у тому, що «усе піде не так» [31], та назвав «План Медведєва – Саркозі» катастрофою, яка фактично допомогла Росії закріпити свій ефективний контроль [31]. ЄС вибрав стратегію тиску, фактично надавши Грузії вибір без вибору, який відповідав інтересам Кремля [32], що в результаті призвело до обмеження суверенітету Грузії у сірих зонах із правовим вакуумом, де, з одного боку, Абхазія та Південна Осетія визнається невід'ємною частиною Грузії Європейським судом з прав людини та Радою Європи, які офіційно підтримують її територіальну цілісність згідно з нормами міжнародного права, а з іншого – знаходяться «поза межами де-факто контролю уряду Грузії» [33].

Висновки. Таким чином, можна дійти декількох висновків. По-перше, відсутність загальноєвропейського механізму контролю за дотриманням виконання підписаних домовленостей про припинення вогню та закріплення (навіть тимчасового) кордону між ворогуючими сторонами є прорахунком як із політичного, так і безпекового погляду. Це дає підстави говорити про те, що у форматі миротворчості з боку таких міжнародних об'єднань, як Європейський Союз, відсутність механізму контролю за виконанням пропонувананих документів серйозно впливає на ефективність ухвалених рішень, фактично роблячи їх залежними від доброї волі однієї чи обох сторін конфлікту.

По-друге, відсутність єдності в межах самого Європейського Союзу та його законодавчих та виконавчих інституцій не сприяла ефективному втіленню досягнутих домовленостей. Із вищенаведеного очевидно, що дії як окремих політиків, так і окремих інституцій не були узгоджені між собою та носили часто тактичний чи то пак спорадичний характер, не даючи можливості створення реально працюючої повноцінної стратегії.

Література:

1. Sovereignty. Legal Information Institute. Cornell Law School. URL: <https://www.law.cornell.edu/wex/sovereignty>
2. Krasner S. D. Sovereignty: Organized Hypocrisy. Princeton University Press. 1999.
3. Risse T. Governance Under Limited Sovereignty. APSA Annual Meeting Paper. SSRN. 2010. URL: <https://ssrn.com/abstract=1642081>
4. Purposes and Principles of the UN (Chapter I of UN Charter). Security Council. United Nations. URL: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/purposes-and-principles-un-chapter-i-un-charter>
5. United Nations Charter. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>
6. Pogodda S., Richmond O.P., & Visoka G. Counter-peace: From isolated blockages in peace processes to systemic patterns. *Review of International Studies*. 2022. № 49(3). Pp. 1–22. URL: <https://doi.org/10.1017/s0260210522000377>
7. Bell C., & Pospisil J. Navigating Inclusion in Transitions from Conflict: The Formalized Political Unsettling. *Journal of International Development*. 2017. № 29(5). pp. 576–593. URL: <https://doi.org/10.1002/jid.3283>
8. Marking 16 Years Since Russia's Invasion of Georgia. U.S. Embassy in Georgia. 2024. URL: <https://ge.usembassy.gov/sixteen-years-georgia-russia-invasion/>
9. Agreement on Principles of Settlement of the Georgian – Ossetian Conflict (Sochi Agreement). United Nations. URL: <https://peacemaker.un.org/en/node/8949>
10. Agreement on a Cease-Fire and Separation of Forces, signed in Moscow on 14 May 1994. UN Peacemaker. 1994. URL: <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/ge940514agreementceasefireseparationofforces.pdf>
11. Francis C. Conflict resolution and status: the case of Georgia and Abkhazia (1989–2008). Vubpress. 2011.
12. Resolution 937: adopted by the Security Council at its 3407th meeting. United Nations Digital Library System. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/190853?v=pdf>
13. Item 8: The Situation In Georgia. Decision of 29 January 1993 (3169th meeting): statement by the President. United Nations. URL: https://www.un.org/french/docs/cs/repertoire/93-95/CHAPTER%208/EUROPE/item_8_Georgia.pdf
14. Groups of Friends of Georgia. International Center of Conflict and Negotiations. 2024. URL: https://iccn.ge/index.php?article_id=551&clang=1
15. Whitfield T. *Friends Indeed?* US Institute of Peace Press. 2007.
16. Resolution 1716: adopted by the Security Council at its 5549th meeting. Security Council. 2006. URL: [https://docs.un.org/en/S/RES/1716%20\(2006\)](https://docs.un.org/en/S/RES/1716%20(2006))
17. Feichtinger W. *Failed prevention : the case of Georgia*. 2010. URL: https://www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/pfp_rssc_georgia_prevention.pdf
18. Cologne European Council 3–4 June 1999. Presidency conclusions and annexes. Archive of European Integration. URL: <https://aei.pitt.edu/43336/>
19. Georgia. Country Strategy Paper 2007–2013. European Commission. European Neighborhood and Partnership Instrument. URL: https://www.esiweb.org/pdf/georgia_EC-ENPI-Georgia-2007-2013.pdf
20. EU/Georgia Action Plan. European Commission. 2006. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/georgia_enp_ap_final_en_0.pdf
21. Whitman R., & Wolff S. The European Union as a Global Conflict Manager. Routledge. 2012.
22. Joint Statement of the Group of Friends of Georgia at the 30th OSCE Ministerial Council Meeting. Ministry of Foreign Affairs of Georgia. 2023. URL: <https://mfa.gov.ge/pfiles/files/mcdel0019%20joint%20GoF%20of%20Georgia.pdf>
23. Six Point Peace Plan. Government of Georgia. 2008. URL: <https://smr.gov.ge/uploads/prev/9bbbc7.pdf>
24. Letter from Mr. Nicolas Sarkozy on the six-point ceasefire agreement. NATO Parliamentary Assembly. 2008. URL: <https://www.ft.dk/samling/20081/almdel/NPA/bilag/6/603930.pdf>
25. Phillips D. Implementation Review: Six-Point Ceasefire Agreement Between Russia And Georgia. National Committee on American Foreign Policy. 2011. URL: <https://ncafp.org/2016/wp-content/uploads/2011/08/implementation-review-russia-and-georgia-aug2011.pdf>
26. Security Council steps back from French-led draft resolution, as russian delegate says it re-interpreted «Moscow peace plan» for propaganda purposes. Security Council. 2008. URL: <https://press.un.org/en/2008/sc9429.doc.htm>

27. Janse D. Georgia and the Russian Aggression. SCREEUS Reports on Human Rights and Security in Eastern Europe. Stockholm Centre for Eastern European Studies. 2021. URL: <https://www.ui.se/globalassets/evenemang/bilder-till-programmen/sceus/georgia-and-the-russian-aggression.pdf>
28. Cease-fire has «translation problem». The Washington Times. 2008. URL: <https://www.washingtontimes.com/news/2008/sep/07/cease-fire-has-translation-problem/>
29. Setting the Record Straight: President Bush Has Taken Action to Ensure Peace, Security and Humanitarian Aid in Georgia. Georgewbush-Whitehouse.archives.gov. URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2008/08/20080813-2.html>
30. Socor V. Analysis: Sarkozy-Medvedev plan flawed in substance and process. Eurasia Daily Monitor. 2008. URL: <https://www.moldova.org/en/analysis-sarkozy-medvedev-plan-flawed-in-substance-and-process-142313-eng/>
31. «I Should Have Screamed More» – Saakashvili on 2008 War. Former President of Georgia Mikheil Saakashvili opens up over the disappointments, betrayals and deals made in the run-up to the 2008 war. Institute for War & Peace Reporting. 2019. URL: <https://iwpr.net/global-voices/i-should-have-screamed-more-saakashvili-2008-war>
32. Dickinson P. The 2008 Russo-Georgian War: Putin's green light. Atlantic Council. 2021. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/the-2008-russo-georgian-war-putins-green-light/>
33. Case of Georgia v. Russia (Application no. 39611/18). The European Court of Human Rights. 2024. URL: https://www.refworld.org/sites/default/files/2024-04/case_of_georgia_v_russia_iv.pdf

References:

1. Legal Information Institute. (n.d.). Sovereignty. Cornell Law School. Retrieved from <https://www.law.cornell.edu/wex/sovereignty>
2. Krasner, S.D. (1999). Sovereignty: Organized hypocrisy. Princeton University Press.
3. Risse, T. (2010). Governance under limited sovereignty. APSA Annual Meeting Paper. SSRN. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=1642081>
4. United Nations Security Council. (n.d.). Purposes and principles of the UN (Chapter I of UN Charter). United Nations. Retrieved from <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/purposes-and-principles-un-chapter-i-un-charter>
5. United Nations. (n.d.). United Nations Charter. Retrieved from <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>
6. Pogodda, S., Richmond, O.P., & Visoka, G. (2022). Counter-peace: From isolated blockages in peace processes to systemic patterns. *Review of International Studies*, 49(3), 1–22. <https://doi.org/10.1017/s0260210522000377>
7. Bell, C., & Pospisil, J. (2017). Navigating inclusion in transitions from conflict: The formalized political unsettlement. *Journal of International Development*, 29(5), 576–593. <https://doi.org/10.1002/jid.3283>
8. U.S. Embassy in Georgia. (2024). Marking 16 years since Russia's invasion of Georgia. Retrieved from <https://ge.usembassy.gov/sixteen-years-georgia-russia-invasion/>
9. United Nations. (n.d.). Agreement on Principles of Settlement of the Georgian-Ossetian Conflict (Sochi Agreement). Retrieved from <https://peacemaker.un.org/en/node/8949>
10. Nations Peacemaker. (1994). Agreement on a cease-fire and separation of forces, signed in Moscow on 14 May 1994. Retrieved from <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/ge940514agreementceasefireseparationofforces.pdf>
11. Francis, C. (2011). Conflict resolution and status: The case of Georgia and Abkhazia (1989–2008). VUBPRESS.
12. United Nations Security Council. (n.d.). Resolution 937: Adopted by the Security Council at its 3407th meeting. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/190853?v=pdf>
13. United Nations. (1993, January 29). Item 8: The situation in Georgia. Decision (3169th meeting): Statement by the President. Retrieved from https://www.un.org/french/docs/cs/repertoire/93-95/CHAPTER%208/EUROPE/item_8_Georgia.pdf
14. International Center of Conflict and Negotiations. (2024). Groups of Friends of Georgia. Retrieved from https://iccn.ge/index.php?article_id=551&clang=1

15. Whitfield, T. (2007). Friends indeed? US Institute of Peace Press.
16. United Nations Security Council. (2006). Resolution 1716: Adopted by the Security Council at its 5549th meeting. Retrieved from [https://docs.un.org/en/S/RES/1716%20\(2006\)](https://docs.un.org/en/S/RES/1716%20(2006))
17. Feichtinger, W. (2010). Failed prevention: The case of Georgia. Retrieved from https://www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/pfp_rssc_georgia_prevention.pdf
18. Presidency of the European Union. (1999, June 3–4). Cologne European Council 3–4 June 1999: Presidency conclusions and annexes. Archive of European Integration. Retrieved from <https://aei.pitt.edu/43336/>
19. European Commission. (n.d.). Georgia: Country Strategy Paper 2007–2013. European Neighborhood and Partnership Instrument. Retrieved from https://www.esiweb.org/pdf/georgia_EC-ENPI-Georgia-2007-2013.pdf
20. European Commission. (2006). EU/Georgia Action Plan. Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/georgia_enp_ap_final_en_0.pdf
21. Whitman, R., & Wolff, S. (2012). The European Union as a Global Conflict Manager. Routledge.
22. Ministry of Foreign Affairs of Georgia. (2023). Joint Statement of the Group of Friends of Georgia at the 30th OSCE Ministerial Council Meeting. Retrieved from <https://mfa.gov.ge/pfiles/files/mcdel0019%20joint%20GoF%20of%20Georgia.pdf>
23. Government of Georgia. (2008). Six Point Peace Plan. Retrieved from <https://smr.gov.ge/uploads/prev/9bbbc7.pdf>
24. NATO Parliamentary Assembly. (2008). Letter from Mr. Nicolas Sarkozy on the six-point ceasefire agreement. Retrieved from <https://www.ft.dk/samling/20081/almdel/NPA/bilag/6/603930.pdf>
25. Phillips, D. (2011). Implementation Review: Six-Point Ceasefire Agreement Between Russia And Georgia. National Committee on American Foreign Policy. Retrieved from <https://ncafp.org/2016/wp-content/uploads/2011/08/implementation-review-russia-and-georgia-aug2011.pdf>
26. United Nations. (2008). Security Council steps back from French-led draft resolution, as Russian delegate says it re-interpreted «Moscow peace plan» for propaganda purposes. Retrieved from <https://press.un.org/en/2008/sc9429.doc.htm>
27. Janse, D. (2021). Georgia and the Russian Aggression. SCEEUS Reports on Human Rights and Security in Eastern Europe. Stockholm Centre for Eastern European Studies. Retrieved from <https://www.ui.se/globalassets/evenemang/bilder-till-programmen/sceeus/georgia-and-the-russian-aggression.pdf>
28. The Washington Times. (2008, September 7). Cease-fire has «translation problem». Retrieved from <https://www.washingtontimes.com/news/2008/sep/07/cease-fire-has-translation-problem/>
29. White House. (2008, August 13). Setting the record straight: President Bush has taken action to ensure peace, security and humanitarian aid in Georgia. Retrieved from <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2008/08/20080813-2.html>
30. Socor, V. (2008). Analysis: Sarkozy-Medvedev plan flawed in substance and process. Eurasia Daily Monitor. Retrieved from <https://www.moldova.org/en/analysis-sarkozy-medvedev-plan-flawed-in-substance-and-process-142313-eng/>
31. Institute for War & Peace Reporting. (2019). «I Should Have Screamed More» – Saakashvili on 2008 War. Retrieved from <https://iwpr.net/global-voices/i-should-have-screamed-more-saakashvili-2008-war>
32. Dickinson, P. (2021). The 2008 Russo-Georgian War: Putin's green light. Atlantic Council. Retrieved from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/the-2008-russo-georgian-war-putins-green-light/>
33. European Court of Human Rights. (2024). Case of Georgia v. Russia (Application no. 39611/18). Retrieved from https://www.refworld.org/sites/default/files/2024-04/case_of_georgia_v_russia_iv.pdf

Oleksandr Kraiev, Mariia Movchan. The dilemma of limited sovereignty as a challenge to the international regulation of frozen conflicts

The article is devoted to the study of the phenomenon of limited sovereignty as a key challenge in the settlement of frozen conflicts in the post-Soviet space. The authors analyze the concept of sovereignty through the prism of international law and theories of international relations, emphasizing the differences between formal authority and effective control, which determines the existence of «zones of limited statehood». Particular attention is paid to the Georgian case, where international mediation, in particular through the agreements of 1992 and 1994, institutionalized political non-settlement and consolidated the pattern of a stalemate.

The article shows how peacekeeping interventions, despite the intention of stabilization, create conditions for the preservation of the conflict, providing the parties with resources and legitimacy, while at the same time increasing dependence on external actors. The decisions of the UN, EU and CIS are analyzed, which, by effectively legitimizing the Russian military presence, contributed to the consolidation of «gray zones» on the territory of Georgia. The authors emphasize the contradictory role of the EU and the US, which declared support for Georgia's sovereignty, but in practice demonstrated concessions to Moscow in order to avoid confrontation. Particular attention is paid to the «Medvedev-Sarkozy Plan» of 2008, which ended the hot phase of the war, but was not ratified and left the conflict legally unsettled.

The work concludes that the lack of effective mechanisms for monitoring the implementation of agreements, disagreements between the positions of international institutions and tolerance of the participation of the patron state in peacekeeping processes create conditions for a persistent limitation of sovereignty. This calls into question the effectiveness of the modern architecture of international security in resolving frozen conflicts and requires the development of new approaches to ensuring the territorial integrity of states.

Key words: frozen conflicts, sovereignty, international conflict resolution, European Union, international organizations.

Відомості про авторів:

Краєв Олександр – старший викладач кафедри міжнародних відносин,
Національний університет «Києво-Могилянська академія».

Мовчан Марія – асистент кафедри міжнародних відносин,
Національний університет «Києво-Могилянська академія».

Надійшла 16.08.2025

Прийнята 20.08.2025

Опублікована 30.10.2025